

دانشگاه الزهراء (س)

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته علوم کتابداری و اطلاع رسانی

عنوان

سنجش میزان ربط در بازیابی اطلاعات در پایگاه های اطلاعاتی **EBSCO**،
Science Direct و **Scopus** از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده
علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء (س)

استاد راهنما

دکتر امیر غائبی

دانشجو

تکتم غلامی

بهمن ماه سال ۱۳۸۶

دانشگاه الزهراء (س)

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته علوم کتابداری و اطلاع رسانی

عنوان

سنجش میزان ربط در بازیابی اطلاعات در پایگاه های اطلاعاتی **EBSCO**،
Science Direct و **Scopus** از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده
علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء (س)

استاد راهنما

دکتر امیر غائبی

استاد مشاور

دکتر سعید رضایی شریف آبادی

دانشجو

تکتم غلامی

بهمن ماه سال ۱۳۸۶

اکنون که این پژوهش با لطف بیکران خداوند به پایان رسیده است بر خود لازم می‌دانم که از راهنمایی‌های خردمندان، دلسوزانه و بی دریغ استاد اندیشمند جناب آقای دکتر امیر غائبی استاد راهنما و نیز از مشورت‌های عالمانه استاد ارجمند جناب آقای دکتر سعید رضایی شریف آبادی استاد مشاور تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از دیگر اساتید محترم گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه الزهراء (س)، سرکار خانم دکتر باقری، خانم دکتر برادر، جناب آقای دکتر کیانی و آقای شمسبد که در مدت تحصیل خود از حضورشان کسب علم نموده‌ام، سپاسگذارم.

در پایان نیز از دوستان ارجمندم خانم‌ها سیما شفیعی، آزاده غیبی‌زاده، سپیده حیدریان، فاطمه ذاکری‌فرد و سرکار خانم ثمرنیا کمال تشکر و قدردانی را دارم.

تقدیم به پدر و مادر مهربانم

آنانکه وجودم برایشان همه رنج بود و وجودشان برایم همه
مهر. توانشان رفت تا به توانایی برسم و مویشان سپید گشت تا
رویم سپید بماند.

آنانکه فروغ نگاهشان، گرمی کلامشان و روشنی رویشان
سرمایه‌های جاودان من است. آنانکه راستی قامت در شکستگی
قامتشان تجلی یافت.

در برابر وجود پر مهرشان زانوی ادب بر زمین می‌نهم و با
دلی مملو از عشق و محبت و خضوع به دستانشان بوسه
می‌زنم. سرو وجودشان همیشه سبز و استوار باد.

و تقدیم به خواهران عزیزم که در دوران تحصیل، همواره
مشوق من بوده‌اند و هیچ‌گاه مرا از حمایت‌هایشان بی‌بهره
نگذاشته‌اند؛

زهرا و زهره

تقدیم به میلاد فصل‌های شناخت و شادی امیدهای بیدار و

شوق انگیز؛

به همسر

رامین

که اولین جوانه‌های این پژوهش با تشویق و همراهی او

روید و بشکفت. باشد که همیشه در گستره دلپذیر تحقیق و

آموختن‌هایم تو را همپای خویش داشته باشم.

چکیده

پایگاه های اطلاعاتی یکی از منابع کتابخانه ها هستند که سالانه بودجه زیادی صرف تهیه آنها می شود. از این رو ارزیابی این منابع اطلاعاتی ضروری به نظر می رسد. ربط که یک مفهوم اساسی در علم اطلاع رسانی است به عنوان معیار اصلی ارزیابی اثربخشی بازیابی اطلاعات عمل می کند. پژوهش حاضر که با هدف سنجش داوری ربط به مقایسه رتبه بندی مدارک بازیابی شده از پایگاه های اطلاعاتی با رتبه بندی کاربران می پردازد، به دنبال پاسخگویی به این مسئله است که آیا پایگاه های اطلاعاتی از جهت میزان ربط مدارک بازیابی شده از دیدگاه کاربران، متفاوت عمل می کنند؟ و در پی آن است تا با تکیه بر یافته های خود به معرفی پایگاهی که از دیدگاه کاربران مرتبط ترین نتایج بازیابی را حاصل می کند، پرداخته و رهنمودها و توصیه هایی جهت انتخاب پایگاه های اطلاعاتی در کتابخانه ها ارائه نماید.

برای انجام پژوهش جاری پس از طراحی پرسش کاوش مناسب و جستجوی آن در سه پایگاه اطلاعاتی EBSCO, Science Direct, Scopus که دانشگاه الزهرا (س) آنها را در بهار سال 1386 مشترک بود، از کاربران که شامل 34 نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهرا (س) در سه گروه علوم تربیتی، روانشناسی و علوم کتابداری و اطلاع رسانی، بودند خواسته شد تا به رتبه بندی ۱۰ رکورد اول بازیابی شده از هر پایگاه اطلاعاتی بپردازند.

پس از تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده در نرم افزار آماری SPSS مشخص شد که میان رتبه بندی مدارک بازیابی شده توسط کاربران با رتبه بندی پایگاه های اطلاعاتی رابطه معناداری وجود ندارد و پایگاه و کاربر مستقل از هم عمل می کنند. از دیدگاه کاربران پایگاه های اطلاعاتی EBSCO, Science Direct, Scopus در رتبه بندی مدارک متفاوت عمل نموده و اگر قرار باشد جستجوها منحصر به یک پایگاه اطلاعاتی شود و انتخابی بین سه پایگاه اطلاعاتی مورد نظر برای هر گروه از دانشجویان صورت گیرد، بهترین گزینه برای دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع رسانی و روانشناسی و علوم تربیتی پایگاه اطلاعاتی EBSCO می باشد. همچنین مشخص شد که دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع رسانی نزدیک ترین رتبه بندی را با رتبه بندی پایگاه های اطلاعاتی نسبت به سایر دانشجویان انجام داده اند.

کلیدواژه ها: ربط، داوری ربط، پایگاه اطلاعاتی، EBSCO, Science Direct, Scopus، بازیابی

اطلاعات

فهرست مندرجات

فصل ۱: کلیات پژوهش

- ۱-۱ مقدمه ۱
- ۲-۱ بیان مسئله ۳
- ۳-۱ ضرورت و اهمیت پژوهش ۶
- ۴-۱ اهداف پژوهش ۶
- ۵-۱ سؤال‌های اساسی پژوهش ۷
- ۶-۱ فرضیه‌های پژوهش ۷
- ۷-۱ تعریف‌های عملیاتی ۷
- ۸-۱ جامعه و نمونه آماری ۹
- ۹-۱ روش پژوهش ۱۰

فصل ۲: بنیان‌های نظری و پیشینه پژوهش

- ۱-۲ مقدمه ۱۲
- ۲-۲ ادبیات نظری ۱۳
- ۱-۲-۲ بازیابی اطلاعات ۱۳
- ۲-۲-۲ نظام‌های بازیابی اطلاعات ۱۴
- ۳-۲-۲ جستجوی اطلاعات ۱۵
- ۴-۲-۲ راهبرد جستجو ۲۰
- ۱-۴-۲-۲ راهبردهای جستجوی بولی ۲۱
- ۵-۲-۲ پایگاه اطلاعاتی ۲۴
- ۱-۵-۲-۲ جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی ۲۵
- ۲-۵-۲-۲ پایگاه اطلاعاتی Science Direct ۲۵
- ۳-۵-۲-۲ پایگاه اطلاعاتی Scopus ۲۷
- ۴-۵-۲-۲ پایگاه اطلاعاتی EBSCO ۲۸

۳۰ ربط ۶-۲-۲
۳۰ تاریخچه ربط ۱-۶-۲-۲
۳۲ مفهوم ربط ۲-۶-۲-۲
۳۵ ویژگی های ربط ۳-۶-۲-۲
۳۸ ابعاد ربط ۴-۶-۲-۲
۳۹ طبقات و انواع ربط ۵-۶-۲-۲
۴۲ مقیاس های اندازه گیری ربط ۶-۶-۲-۲
۴۴ داوری ربط ۷-۶-۲-۲
۴۷ معیارهای ارزیابی ربط ۸-۶-۲-۲
۴۹ بازخورد ربط ۹-۶-۲-۲
۵۱ ۳-۲ پیشینه پژوهش
۵۱ ۱-۳-۲ پیشینه پژوهش در خارج از ایران
۵۷ ۲-۳-۲ پیشینه پژوهش در ایران
۶۰ ۳-۳-۲ استنتاج از مرور پیشینه پژوهش
فصل ۳: روش اجرای پژوهش	
۶۲ ۱-۳ مقدمه
۶۲ ۲-۳ روش پژوهش
۶۳ ۳-۳ متغیرهای پژوهش
۶۳ ۴-۳ جامعه آماری
۶۴ ۵-۳ نمونه گیری و روش آن
۶۸ ۶-۳ مراحل اجرای پژوهش
۶۸ ۱-۶-۳ بررسی پایگاه های اطلاعاتی
۶۸ ۲-۶-۳ طراحی پرسش کاوش

۷۰ ۳-۶-۳ تهیه ابزار گردآوری اطلاعات
۷۱ ۴-۶-۳ روایی و پایایی ابزار اندازه‌گیری
۷۲ ۵-۶-۳ پیش‌آزمون
۷۳ ۷-۳ روش‌های آماری در تجزیه و تحلیل داده‌ها
۷۴ ۸-۳ محدودیت‌های پژوهش

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و ارائه یافته‌ها

۷۶ ۱-۴ مقدمه
۷۶ ۲-۴ تجزیه و تحلیل توصیفی یافته‌ها
۸۲ ۳-۴ آزمون فرضیه‌های پژوهش
۸۹ ۴-۴ پاسخ به سؤال‌های پژوهش

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

۹۵ ۱-۵ مقدمه
۹۵ ۲-۵ خلاصه پژوهش
۹۶ ۳-۵ بحث و نتیجه‌گیری
۱۰۰ ۴-۵ پیشنهادها
۱۰۰ ۱-۴-۵ پیشنهادهای برخاسته از پژوهش
۱۰۱ ۲-۴-۵ پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی

۱۰۲ کتابنامه
۱۰۲ الف: منابع فارسی
۱۰۴ ب: منابع لاتین
۱۱۰ پیوست‌ها

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۲: نمودار فرآیند اطلاع‌یابی ۱۷
- شکل ۲-۲: نمودار عملکرد عملگر AND ۲۲
- شکل ۳-۲: نمودار عملکرد عملگر OR ۲۳
- شکل ۴-۲: نمودار عملکرد عملگر NOT ۲۳
- شکل ۵-۲: پایگاه Science Direct ۲۶
- شکل ۶-۲: پایگاه Scopus ۲۸
- شکل ۷-۲: پایگاه EBSCO ۳۰
- شکل ۱-۳: نمودار توزیع فراوانی نمونه آماری به تفکیک رشته تحصیلی ۶۵
- شکل ۲-۳: نمودار توزیع فراوانی نمونه آماری به تفکیک ترم تحصیلی ۶۶
- شکل ۳-۳: مقیاس ده نقطه‌ای اندازه‌گیری میزان ربط ۷۰
- شکل ۱-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان علوم تربیتی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO ۷۷
- شکل ۲-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان علوم تربیتی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct ۷۸
- شکل ۳-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان علوم تربیتی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus ۷۸
- شکل ۴-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان روانشناسی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO ۷۹
- شکل ۵-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان روانشناسی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct ۷۹
- شکل ۶-۴: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان روانشناسی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus ۸۰

- شکل ۴-۷: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO ۸۰
- شکل ۴-۸: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct ۸۱
- شکل ۴-۹: نمودار مقایسه رتبه‌بندی دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی با رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus ۸۱

فهرست جدول ها

- جدول ۳-۱: توزیع دانشجویان به تفکیک رشته ۶۳
- جدول ۳-۲: توابع مورد استفاده برای نمونه‌گیری به تفکیک رشته تحصیلی ۶۴
- جدول ۳-۳: فراوانی مجموعه رکوردهای داوری شده توسط دانشجویان به تفکیک رشته تحصیلی و نام پایگاه اطلاعاتی ۷۱
- جدول ۴-۱: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه‌های اطلاعاتی و سه گروه دانشجویان ۸۳
- جدول ۴-۲: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO و دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ۸۴
- جدول ۴-۳: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO و دانشجویان روانشناسی ۸۵
- جدول ۴-۴: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی EBSCO و دانشجویان علوم تربیتی ۸۵
- جدول ۴-۵: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct و دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ۸۶
- جدول ۴-۶: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct و دانشجویان روانشناسی ۸۶
- جدول ۴-۷: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Science Direct و دانشجویان علوم تربیتی ۸۷
- جدول ۴-۸: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus و دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ۸۷

- جدول ۴-۹: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus و دانشجویان روانشناسی ۸۸
- جدول ۴-۱۰: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه اطلاعاتی Scopus و دانشجویان علوم تربیتی ۸۸
- جدول ۴-۱۱: مقدار P به دست آمده حاصل از مقایسه رتبه‌بندی پایگاه‌های اطلاعاتی و دانشجویان ۸۹
- جدول ۴-۱۲: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه‌های اطلاعاتی و دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ۹۱
- جدول ۴-۱۳: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه‌های اطلاعاتی و دانشجویان روانشناسی ۹۱
- جدول ۴-۱۴: برونداد spss برای محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین رتبه‌بندی پایگاه‌های اطلاعاتی و دانشجویان علوم تربیتی ۹۲

فصل یک

کلیات پژوهش

مقدمه

بیان مسئله

ضرورت و اهمیت پژوهش

اهداف پژوهش

سؤال‌های اساسی پژوهش

فرضیه‌های پژوهش

تعریف‌های عملیاتی

جامعه و نمونه آماری

روش پژوهش

با گسترش پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته در اینترنت، شاهد پیشرفتی عظیم در دسترس‌پذیری به اطلاعات الکترونیکی هستیم. امروزه انسان می‌تواند به اینترنت و از آن طریق به جهان خدمات اطلاعاتی، شامل پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و صفحات وب که در بر گیرنده فهرست‌های رایانه‌ای، چکیده و متن کامل مدارک و نیز منابع اطلاعاتی چند رسانه‌ای هستند، دسترسی پیدا کند.

با توجه به تراکم اطلاعات موجود در محیط اینترنت، بازیابی اطلاعات از این ابزار مهم با مشکلات فراوانی روبه‌رو است. حجم اطلاعات موجود در اینترنت را بیش از صد ترابایت^۱ تخمین زده‌اند که همچنان روندی افزایشی دارد (دررودی، ۱۳۸۶). کاربران در این محیط با اطلاعات از هم گسیخته و سازماندهی نشده‌ای سر و کار دارند که اغلب برای یافتن اطلاعات صحیح و باکیفیت از میان آنها با مشکلات متعددی مواجه می‌شوند. در این میان پایگاه‌های اطلاعاتی که از طریق اینترنت نیز قابل دسترسی می‌باشند و شامل داده‌های سازمان‌یافته هستند، امکان جستجوی اطلاعات را برای کاربران با سرعت و سهولت فراهم می‌آورند.

در اوضاع کنونی، افزایش قابلیت دسترسی به متون الکترونیکی و نیاز به روش‌های بهتر برای دسترسی به اطلاعات، منجر به انجام پژوهش‌های گسترده‌تری در این حوزه شده است. سال‌ها پیش، تحقیقات بازیابی اطلاعات، توسط انجمن کوچکی انجام می‌شد. بیشتر کاربردهای بازیابی متون بر پایگاه‌های اطلاعاتی کتابشناختی تمرکز داشت و اغلب خدمات اطلاع‌رسانی وسیع مانند دیالوگ^۲، یا وستلاو^۳، بر اساس استاندارد منطق بولی^۴، به انطباق متون دست یافته بودند و توجه کمی به نتایج جستجو داشتند. در واقع به مسائلی مانند مدل‌های بازیابی

¹ Terabyte

² DIALOG

³ WESTLAW

⁴ Boolean Logic

اطلاعات^۱، فرآیند کاوش^۲ و بازخورد ربط^۳ کمتر می‌پرداختند. درحالی که امروزه شرایط کاملاً متفاوت است. روش‌های بازیابی بر اساس پژوهش‌های بازیابی اطلاعات به سمت خدمات اطلاع‌رسانی پیش رفته‌اند و بسیاری از ویژگی‌ها مانند، زبان طبیعی^۴ پرسش کاوش، نتایج بازیابی رتبه‌بندی شده، عبارت جستجوی نمونه و فرمول‌بندی پرسش کاوش، برای کاربر در نظر گرفته شده‌اند، که در نتایج حاصل از فرآیند جستجو تاثیرگذار می‌باشند (کرافت^۵، ۱۹۹۵). حجم عظیم اطلاعات موجود، شیوه‌های متفاوت جستجو، الگوریتم‌های مختلف پایگاه‌های اطلاعاتی برای بازیابی اطلاعات و عواملی دیگر سبب شده تا بازیابی اطلاعات به خوبی انجام نپذیرد.

آنچه در حال حاضر توجه متخصصان حوزه ذخیره و بازیابی اطلاعات را بیشتر به خود مشغول نموده است، مسئله ربط^۶ می‌باشد. ربط به میزان مرتبط بودن نتایج بازیابی شده با نیاز اطلاعاتی کاربر اطلاق می‌شود و در حقیقت به این نکته اشاره دارد که از میان انبوه مدارک ذخیره شده در پایگاه اطلاعاتی، مدارکی که ارتباط بیشتری با نیاز کاربر دارد، بازیابی شود. هدف غایی نظام‌های اطلاعاتی نیز ارائه مرتبط‌ترین نتایج می‌باشد.

با توجه به اهمیت ربط، این موضوع از رویکردهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. در طی دهه ۱۹۶۰، حرکتی چشمگیر منجر به معرفی ربط به عنوان یک ابزار ارزشیابی برای حل مشکلات مرتبط با اندازه‌گیری کارایی نظام‌های اطلاعاتی خودکار گردید. به عقیده گافمن^۷ (۱۹۶۴) "ربط، واحد اندازه‌گیری اطلاعات است که ربط مدارک با پرسش کاوش را نشان می‌دهد". هنگامی که کاربران فایده، اهمیت، میزان انطباق، تناسب، مجاورت، نزدیکی،

¹ Information retrieval models

² Query processing

³ Relevance feedback

⁴ Natural language

⁵ Croft

⁶ Relevance

⁷ Goffman

سودمندی یا ارتباط مدارک یا بازنمون‌های مدارک را با درخواست، نیاز، پرسش و وضعیت اطلاعاتی خود مورد بررسی و داوری قرار می‌دهند از معیارهایی بهره می‌جویند که، ریز^۱ (۱۹۶۶) آنها را ربط می‌نامد. این تعاریف و تعاریف دیگری از این دست، منجر به ظهور ربط به عنوان یک مفهوم تئوری در علم اطلاع‌رسانی شد، در حالی که سایر رشته‌ها ربط را از دیدگاه‌های متفاوتی دنبال می‌کردند (گریسدورف^۲، ۲۰۰۰؛ سابِر^۳، ۲۰۰۴).

پس از گذشت سی سال، جایگزین عملی برای مفهوم ربط، به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری کیفیت کارایی نظام‌های بازیابی اطلاعات، وجود نداشت (ریز، ۱۹۹۶). محیط فازی ماهیت ربط، منجر به سردرگمی در تشخیص معیارها، مقیاس‌ها، ابزارهای سنجش و روش‌شناسی مناسب گردید. هنگام تعامل کاربر با یک نظام بازیابی اطلاعات "ربط گزاره‌ای روانشناختی است که پذیرش یا عدم پذیرش ارتباط بین معنا یا مفهوم یک مدرک و معنا یا مفهوم یک درخواست را شرح می‌دهد" (تاب^۴، ۱۹۶۵).

مفهوم ربط بر طراحی عملی و ارزیابی نظام‌های بازیابی اطلاعات و درک نظری و تجربی رفتار کاربر در جستجو و کاربرد اطلاعات تاثیر دارد.

۲-۱ بیان مسئله

تغییرات سریع در وب جهان‌گستر و شبکه‌های محلی مسائل و مباحث جدیدی را در ارتباط با ذخیره و بازیابی اطلاعات و به تبع آن تحقیقاتی را در زمینه‌های مختلف بازیابی اطلاعات بیش از پیش به همراه آورده است.

¹ Rees

² Grisdorf

³ Sabre

⁴ Taube

مقایسه میان نظام‌های بازیابی اطلاعات از دیرباز مورد توجه متخصصان اطلاع‌رسانی بوده است. استفاده‌کنندگان این نظام‌ها، آگاهانه یا ناآگاهانه نظام را بر حسب اینکه تا چه حد نیاز اطلاعاتی آنان را تامین می‌کند، ارزیابی می‌کنند.

مایر^۱ (۱۹۹۲) بر این باور است که یکی از اساسی‌ترین نیازهای موجود پژوهشگران، توانایی دسترسی به اطلاعات مورد نیاز در مدت زمان مناسب است. زیرا انجام جستجو و یافتن اطلاعات مورد نیاز بر اساس خواسته‌های کاربران از اهمیت زیادی برخوردار است، لذا افزایش بهره‌وری و کارایی نظام‌های بازیابی اطلاعات و ارزیابی آنها امری مهم به شمار می‌رود. استفاده‌کنندگان معمولاً به چگونگی کارکرد نظام علاقمند نیستند، بلکه فقط به نتایج نهایی توجه دارند. اینجاست که مفهوم ربط در نظام‌های ارزیابی اطلاعات اهمیت پیدا می‌کند، زیرا با توجه به صرف هزینه زیاد و وقتی که صرف عملکرد نظام‌های بازیابی می‌گردد، بازیابی اطلاعات مرتبط هدف نهایی این نظام‌ها به شمار می‌رود و ربط، معیاری برای ارزیابی میزان سودمندی بازیابی اطلاعات می‌باشد.

ارزیابی ربط از دو دیدگاه امکان‌پذیر است:

- ۱- دیدگاه نظام‌مدار^۲ ۲- دیدگاه کاربرمدار^۳

از دیدگاه نظام‌مدار پرسش‌های کاربران به صورت تصادفی انتخاب، سپس فرآیند جستجو توسط چند متخصص صورت پذیرفته و متخصصان موضوعی، ربط اسناد بازیابی شده را بررسی می‌کنند. در دیدگاه کاربرمدار، موضوع تعامل کاربر با نظام مورد توجه قرار می‌گیرد و از کاربر خواسته می‌شود میزان ربط موضوعی اسناد بازیابی شده را بر اساس مقیاس‌های درجه‌بندی شده تعیین نماید (پائو، ۱۳۷۹: ۱۱۷).

¹ Mayer

² System-Oriented Approach

³ User-Oriented Approach